

מעשה ר' ממלך ענו

מעשה במלך אחד והיה לו חכם. אמר המלך להחכם: באשר שיש מלך שחותם עצמו שהוא גבור גדול ואיש אמת וענו. והנה גבור — אני יודע שהוא גבור מחמת שפביב מדינתו הולך הים, ועל הים עומדים חיל על ספינות עם הורמאטיס (רוכים) ואינם מניחים

נחרי אפרסמון

מעשה ר' — ממלך ענו

מעשה במלך אחד והיה לו חכם, אמר המלך להחכם: באשר שיש מלך, שחותם עצמו שהוא גבור גדול ואיש אמת וענו, כי הנה עקר מעלת המלך, כשיש לו מדות טובות ותרומיות, שיכול למסור להעם ההולכים אחריו, והמעלה הראשונה הוא, שיהיה גבור גדול ושולט ביצרו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ד'): איזהו גבור? הכובש את יצרו, שנאמר (משלי טז, לב): "טוב ארך אפים מגבור, ומשל ברוחו מלכד עיר", וממשמעות המשנה לומדים, שעקר הגבורה הוא להתגבר על מדת הפעס, כי התנא מביא הפסוק: "טוב ארך אפים מגבור" וגו', הינו אריכת אפים וסבלנות, הנצרך אל האדם מאד מדי יום ביומו, כי מדת הפעס מתגברת על האדם מאד, ויש לו הרבה נסיונות בכל יום ויום על מדת פעס, ואם אינו נזהר בו כראוי, הוא בסכנה גדולה, רחמנא לצלן, וכמוכא בזהר (תצוה קכב): על הפסוק (איוב יח, ד): "טרף נפשו באפו", שעל-ידי מדת הפעס, האדם טורף את נפשו לגמרי, רחמנא לצלן, ובקשי יכול להחזיר אותו אליו (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סח); ולכן בודאי זוהי המעלה הראשונה של המלך והמושל האמתי, שהוא גבור גדול הכובש את פעסו. והנה גבור אני יודע שהוא גבור, מחמת שפביב מדינתו הולך הים, ועל הים עומדים חיל על ספינות עם הורמאטיס [תומחים], ואינם מניחים להתקרב. ולפנים מן הים יש

לְהִתְקַרֵּב. וּלְפָנִים מִן הַיָּם יֵשׁ (מְקוֹם שְׂטוּבְעִין בּו שְׁקוֹרִין)
 "זוּמַפּ" גְּדוֹל סְבִיב הַמְּדִינָה שְׁאִין שָׁם כִּי-אִם שְׁבִיל קָטָן
 שְׁאִינוּ יָכוֹל לֵילֵךְ שָׁם כִּי-אִם אָדָם אֶחָד, וְגַם שָׁם עוֹמְדִים
 הוֹרְמָאטִים וּכְשִׁיבּוּא אֶחָד לְהִלָּחֵם, מוֹרִים עִם
 הַהוֹרְמָאטִים. וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב לְשָׁם. אֵךְ מָה שְׁחוֹתֶם
 עֲצַמוֹ אִישׁ אִמֶת וְעָנוּ, זֶה אִינִי יוֹדֵעַ, וְאִנִּי רוֹצֵה שְׁתִּבִּיא

נְהָרִי אֶפְרַסְמוֹן

(מְקוֹם שְׂטוּבְעִין בּו שְׁקוֹרִין) "זוּמַפּ" [בִּיצָה טוֹבְעֵנִית] גְּדוֹל סְבִיב הַמְּדִינָה, שְׁאִין
 שָׁם כִּי אִם שְׁבִיל קָטָן, שְׁאִינוּ יָכוֹל לֵילֵךְ שָׁם כִּי אִם אָדָם אֶחָד, וְגַם שָׁם
 עוֹמְדִים הוֹרְמָאטִים, וּכְשִׁיבּוּא אֶחָד לְהִלָּחֵם, מוֹרִים עִם הַהוֹרְמָאטִים, וְאִי
 אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב לְשָׁם; כִּי הַגְּבוּר הָאֶמְתִּי, שְׂיֹדֵעַ אִיךְ לְכַבֵּשׁ כְּעֶסוֹ וְחֶרוֹן אִפּוֹ
 בְּאֶמֶת, יֵשׁ לוֹ כְּמָה מִינֵי תַחְבּוּלוֹת וְעֲצוֹת אִיךְ לְשָׁמֵר עֲצָמוֹ, שְׁלֹא יָבוּא לִיְדֵי
 כְּעֶס, וְהוּא עוֹשֶׂה סְבִיבוֹ גְּדָרִים וְסִיגִים, שְׁלֹא יִהְיֶה כַח לְבַנְיָ-אָדָם לְהַכְעִיסוֹ,
 הַכֹּל כְּדֵי שְׁלֹא יָבוּא לִיְדֵי נִסְיוֹן שֶׁל כְּעֶס. כִּי הָעוֹלָם הַזֶּה דוֹמָה לַיָּם, שְׁבִקְלוֹת
 יָכוּלִים לְטַבֵּעַ מְרַב הַצְּרוֹת, וְלָבוּא לִיְדֵי כְּעֶס וְקִפְדוֹת, וְלָכֵן צְרִיכִים לְשִׁים
 חֵיל גְּדוֹל סְבִיבוֹ, וְלְשָׁמֵר עֲצָמוֹ מִכְּעֶס וְקִפְדוֹת, וְכֵן בִּיצָה עֲמָקָה, וְהַכֹּל גְּדָר
 לְפָנִים מִגְּדָר שְׁלֹא יָבוּא לִיְדֵי כְּעֶס, שְׁזוֹ קָלְלָה עַל הָאָדָם הַכּוֹעֵס, וְרַק צְרִיךְ
 שְׂיִנִּיחַ לְעֲצָמוֹ שְׁבִיל קָטָן, וְגַם שָׁם צְרִיכִים שְׁמִירָה, שְׁלֹא לִפְלֵ בְכַעַס. אֵךְ מָה
 שְׁחוֹתֶם עֲצַמוֹ אִישׁ אִמֶת וְעָנוּ, זֶה אִינִי יוֹדֵעַ, כִּי לְדַעַת הֵיכֵן הָאָדָם אוֹחֵז
 בְּמַדַּת הָעֲנוּהָ, זֶה בְּלִתִּי אֶפְשָׁרִי, כִּי בְּעִנְיָן הַהַכְנָעָה טוֹעִין הָעוֹלָם הַרְבֵּה,
 כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן כב), וְנִדְמָה לָהֶם, שְׁאָדָם
 שְׁהוֹלֵךְ עִם רֵאשׁוֹ כְּפוּף לְמַטָּה, וְעוֹשֶׂה תְּנוּעוֹת שֶׁל עֲנוּהָ, הוּא עָנוּ, וּכְאֶמֶת
 זוֹהִי חֲנֻפָּה, שְׂרוּצָה לְהַחֲנִיף בְּנִי-אָדָם, שְׂיֵאמְרוּ עָלָיו שֶׁהוּא עָנוּ, וּכְפִיפַת
 הָרֵאשׁוֹ וְשָׂאֵר תְּנוּעוֹת שֶׁל עֲנוּהָ — הַכֹּל שְׁטוּת, וְהִיא עֲנוּהָ פְּסוּלָה, כְּמוֹכָא
 בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן קצז), וְיָכוֹל לְהִיּוֹת אָדָם צָדִיק
 הַדְּבוּק בּו יִתְבָּרֵךְ בְּדַבְּקוֹת אֶמְתִּית, וְהוֹלֵךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה וּבְגָדֵי מְלָכוּת, אֲבָל
 לְבוֹ שְׁבוּר לְשִׁבְרִים קִטְנִים, וְהוּא כָּאִין וְכָאֶפֶס בְּעִינֵי עֲצָמוֹ לְגַמְרִי. וְכִמוֹ
 שְׁמִסְפָּרִים עַל הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מְנַחֵם מְעַנְדֵּל מוֹיִטְעֶבְסֶק זי"ע, שֶׁהִיָּה שְׁבוּר

אלי הפאטרעט (התמונה) של אותו המלך, כי יש להמלך
 כל הפאטרעטין של כל המלכים, והפאטרעט שלו לא
 נמצא אצל שום מלך כי הוא נסתר מבני-אדם, כי הוא
 יושב תחת כלה, והוא רחוק מבני מדינתו.

נחרי אפרסמון

בעיני עצמו לגמרי, עד שרבו הרב הקדוש המגיד ממעזריטש זי"ע, היה
 צריך לשבח ולחזק אותו מאד, שלא יפל בדעתו, והיה הולך עם בגדי
 מלכות כדרך המכבדים, אבל אף-על-פי-כן היה חותם עצמו במכתביו:
 "השפל באמת", כי דבר זה אי אפשר להכיר מבחוץ כלל, וזו ידיעה חשובה
 מאד בכל דבר שבקדשה, שאי אפשר להכיר את הקדשה מבחוץ כלל, וכמו
 קדשת ארץ ישראל, שמבחוץ היא נראית כמו כל הארצות, אבל בפנימיותה
 היא ענין אחר לגמרי. וכן הצדיקים, הם נראים מבחוץ כמו כל אדם ממש,
 אבל בפנימיותם הם ענין אחר לגמרי, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן,
 חלק ב', סימן קטז); ולכן אמר המלך, שמה שחותם עצמו "איש אמת וענו,
 זה איני יודע", כי זה אי אפשר להכיר מבחוץ כלל. ואני רוצה שתביא אלי
 הפאטרעט (התמונה) של אותו המלך, כי יש להמלך כל הפאטרעטין של כל
 המלכים, והפאטרעט שלו לא נמצא אצל שום מלך, כי הוא נסתר
 מבני-אדם, כי הוא יושב תחת כלה [וילון], והוא רחוק מבני מדינתו; כי
 יש חכמת הפרצוף כמוכא בזהר (יתרו עח), שיכולים על ידה להכיר בפרצוף
 בן אדם — מדותיו ותנועות נפשו, וכמו שמספר במדרש (מוכא בתפארת
 ישראל, סוף מסכת קדושין), שהיה מלך שרצה להכיר מדותיו של משה רבנו,
 על-ידי שיביא לו אחד מחכמיו את תמונה שלו, וציר את דמות פניו וכו',
 עין שם; הרי שעל-ידי ציור יכולים להכיר אדם. אבל הצדיק האמת הוא
 רחוק מאד מבני מדינתו, כי הוא יושב תחת כלה ומחיצה, ואי אפשר להכיר
 אותו כלל, כי הצדיקים הגדולים במעלה מאד, אי אפשר לתפס פנימיותם
 כלל, והם ענין אחר לגמרי, וכמוכא במדרש הנ"ל, שהמלך לא היה יכול
 לעמד על מדותיו של משה רבנו, כי מבחוץ לא היה יכול להכיר פנימיותו
 כלל, אדרבה, תכלית ההפך היה נדמה עליו, שהיה מלא מומין ומדות רעות

הַלֵּךְ הַחֶכֶם אֶל הַמְּדִינָה. אָמַר הַחֶכֶם בְּדַעְתּוֹ שְׁצַרִּיף לוֹ לִידַע מַהוֹת הַמְּדִינָה. וְעַל־יְדֵי מַה יִּדַע הַמַּהוֹת שֶׁל הַמְּדִינָה, עַל־יְדֵי הַקְּאֲטָאוּיִישׁ שֶׁל הַמְּדִינָה (הֵינּוּ עֲנִינֵי צְחוּק שְׁקוֹרִין "קְאֲטָאוּיִישׁ"). כִּי כְּשֶׁצְרִיכִים לִידַע דְּבַר צְרִיכִים לִידַע הַקְּאֲטָאוּיִישׁ שֶׁל אוֹתוֹ הַדְּבַר, כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי קְאֲטָאוּיִישׁ: יֵשׁ אֶחָד שֶׁמְכוּן בְּאֵמֶת לְהִזִּיק לְחִבְרוֹ בְּדַבְּרָיו וְכִשְׁחִבְרוֹ מִקְפִּיד עָלָיו, אוֹמֵר לוֹ: אֲנִי מְצַחֵק, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב (מִשְׁלֵי ג, כו): כְּמַתְּלֵהֶּם וְכוּ'. וְאָמַר: הֲלֹא מְצַחֵק אֲנִי. וְכֵן יֵשׁ אֶחָד שֶׁמְתַכּוֹן בְּדַרְךְ צְחוּק וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן חִבְרוֹ

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

וְכוּ', עֵינַי שָׁם. וְלִכֵּן הֶעֱקַר תָּמִיד לְחַפֵּשׂ הַפְּנִימִיּוֹת וְהִירָאֵת שָׁמַיִם שֶׁל הַצְּדִיקִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם מִהֶאָרְתָּם הַעֲצוּמָה.

הַלֵּךְ הַחֶכֶם אֶל הַמְּדִינָה. אָמַר הַחֶכֶם בְּדַעְתּוֹ, שְׁצַרִּיף לוֹ לִידַע מַהוֹת הַמְּדִינָה, וְעַל־יְדֵי מַה יִּדַע הַמַּהוֹת שֶׁל הַמְּדִינָה? עַל־יְדֵי הַקְּאֲטָאוּיִישׁ שֶׁל הַמְּדִינָה (הֵינּוּ עֲנִינֵי צְחוּק, שְׁקוֹרִין "קְאֲטָאוּיִישׁ"), כִּי כְּשֶׁצְרִיכִים לִידַע דְּבַר, צְרִיכִים לִידַע הַקְּאֲטָאוּיִישׁ שֶׁל אוֹתוֹ הַדְּבַר, כִּי מִהֲלִיצְנוֹת שֶׁל הָאָדָם יְכוּלִים לְהַכִּיר אֵת כָּל הָאָדָם, וְהֵיכֵן הוּא אוֹחֵז, כִּי לִיצְנוֹת הִיא פֶּתַח הַטְּמָאָה, וְכִמוֹ שְׁדִיק מוֹהֲרָנִי ת"ז "ל מַדְבְּרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (יֹמָא לַח): הֵבֵא לְטַמָּא פּוֹתַחִין לוֹ, שְׁנֹאֵמַר (מִשְׁלֵי ג, לד): "אִם לְלָצִים הוּא גְּלִיץ", נִמְצָא, שְׁלִיצְנוֹת הִיא פֶּתַח הַטְּמָאָה, וְלִכֵּן מִהֲלִיצְנוֹת שֶׁל הָאָדָם יְכוּלִים לְרֹאוֹת בְּאִיזָה פֶּתַח שֶׁל הַטְּמָאָה הוּא עוֹמֵד, רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וּבִפְרָט כְּשֶׁעוֹשֶׂה לִיצְנוֹת מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַצְּדִיקִים, חֵס וְשָׁלוֹם, אֲזִי יְכוּלִים לְהַבִּין אִיךָ הוּא רַחוּק כָּל־כַּף מִכָּל דְּבַר שֶׁבִקְדֻשָּׁה, וְאִין לוֹ שׁוֹם שְׂיִכּוֹת אֲלֵיהֶם כָּלֵל. כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי קְאֲטָאוּיִישׁ: יֵשׁ אֶחָד שֶׁמְכוּן בְּאֵמֶת לְהִזִּיק לְחִבְרוֹ בְּדַבְּרָיו, וְכִשְׁחִבְרוֹ מִקְפִּיד עָלָיו, אוֹמֵר לוֹ: אֲנִי מְצַחֵק, כְּמוֹ שְׁכֵתוֹב: "כְּמַתְּלֵהֶּם" וְכוּ'. וְאָמַר: הֲלֹא מְצַחֵק אֲנִי. וְכֵן יֵשׁ אֶחָד שֶׁמְתַכּוֹן בְּדַרְךְ צְחוּק, וְאֶף־עַל־פִּי־כֵן חִבְרוֹ נוֹזֵק עַל־יְדֵי דְבָרָיו, וְכֵן יֵשׁ

נזוק עלידי דבריו. וכן יש כמה מיני קאטאנויש. ויש בכל המדינות מדינה שפוללת כל המדינות, ובאותה המדינה יש עיר אחת שפוללת כל העירות של כל המדינה שפוללת כל המדינות. ובאותה העיר יש בית אחד, שפוללת כל הבתים של כל העיר, שפוללת כל העירות של המדינה, שפוללת כל המדינות. ושם יש אדם שבלול מכל הבית וכו'. ושם יש אחד שעושה כל הליצנות והקאטאנויש של המדינה.

גהרי אפרסמון

כמה מיני קאטאנויש; כי יש בני-אדם, שיש להם טבע רע, וכל שמחתם היא להזיק את השני, אבל הם מתבישים לעשות את זה בפרהסיא שלא יכירו בהם בני-אדם, ולכן מלבישים את זה בליצנות ובצחוק, אבל מי שיש לו עיני שכל, מבין תכף-ומיד את הרע והטמאה שמנחים תחת דבריהם, ואיך שאין פונתם לליצנות וצחוק כלל. ויש בכל המדינות מדינה שפוללת כל המדינות, שזהו קדשת ארץ ישראל, שמקדשת "מכל" הארצות (פלים פרק א', משנה ו'), הינו שכוללים בה כל הארצות, וכלם מקבלים השפעתם ממנה, וכמו שכתוב (דברים יא, יב): "ארץ אשר הנו"ה אלהיה דרש אתה" וגו', ופרש רש"י: והלא כל הארצות הוא דורש וכו', אלא כפיכול אינו דורש אלא אותה, ועל-ידי אותה דרישה שדורשה, דורש את כל הארצות, עין שם. ובאותה המדינה יש עיר אחת שפוללת כל העירות של כל המדינה, שפוללת כל המדינות, שזהו ירושלים, שהיא מקדשת מכל ארץ ישראל (עין שם בכלים, פרק א', משנה ח'), והיא כלולה מכל העירות, וממנה יוצא דבר ה' לכל העולם, וכמו שכתוב (ישעיה ב, ג): "כי מציון תצא תורה, ודבר הנו"ה מירושלים". ובאותה העיר יש בית אחד שפוללת כל הבתים של כל העיר, שפוללת כל העירות של המדינה, שפוללת כל המדינות, שזהו בית-המקדש וההיכל וקדש הקדשים, שכוללים בתוכם את כל הבתים וכל העירות וכל המדינות,

וְלָקַח הַחֶכֶם עִמּוֹ מִמּוֹן רַב וְהִלֵּךְ לְשֵׁם וְרָאָה שְׁעוֹשִׁים
כַּמָּה מִיָּנִי לִיִּצְנּוֹת וְצָחוּק, וְהִבִּין בְּהִקְאֻטָּאוּיִשׁ,
שֶׁהַמְּדִינָה כָּלָה מְלֵאָה שְׁקָרִים מִתְחַלָּה וְעַד סוּף, כִּי רָאָה
שְׁעוֹשִׁין צָחוּק, אִיךְ מְאָנִים וּמְטָעִים בְּנֵי־אָדָם בְּמִשְׁאֵ־
וּמִתָּן וְאִיךְ הוּא בָּא לְדוֹן בְּהַמְאֲנִיסְטְרָאט (עֲרֻכָּא נְמוּכָה),
וְשֵׁם כָּלוּ שְׁקָר וּמִקְבָּלִין שַׁחַד. וְהוֹלֵךְ לְהַסְאָנְד (עֲרֻכָּא
גְבוּהָה) הַגְּבוּהָה יוֹתֵר, וְגַם שֵׁם כָּלוּ שְׁקָר, וְהָיוּ עוֹשִׁים בְּדֶרֶךְ

נְחָרִי אֶפְרָסִמוֹן

כִּי שָׁמָּה הָאֲבֹן שְׁתִּיָּה, שְׁמִמְנָה הַשְּׁתַּת כָּל הָעוֹלָם (יִמָּא נד:); נִמְצָא, שְׁכָלָם
כְּלוּלִים בְּתוֹכָהּ. וְשֵׁם יֵשׁ אָדָם, שְׁכָלוֹל מִכָּל הַבַּיִת וְכוּ', שְׁזָהוּ הַכֹּהֵן גְּדוֹל
שְׁנִכְנַס לְפָנָי וּלְפָנֵים בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, לְהַמְשִׁיךְ כְּפָרָה לְכָל הָעוֹלָם כָּלוּ, שֶׁהוּא
בַּחֲיִנַת הַצְּדִיק הַגְּדוֹל בְּמַעְלָה מְאֹד, שֵׁישׁ לוֹ הַכֹּחַ לְהַחְזִיר כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ
בְּתִשׁוּבָה. וְשֵׁם יֵשׁ אֶחָד שְׁעוֹשֶׂה כָּל הַלִּיצְנוֹת וְהִקְאֻטָּאוּיִשׁ שֶׁל הַמְּדִינָה, כִּי
זֶה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים, וּכְנֻגַד הַצְּדִיק הַגְּדוֹל בְּמַעְלָה מְאֹד, עוֹמֵד
הַסֵּמ"ךְ־מ"ם, וְעוֹשֶׂה מִמְּנוּ לִיצְנוֹת, כְּדִי לְהַרְחִיק נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִמְּנוּ, שֶׁלֹּא
יִקְבְּלוּ תִקּוּן עַל יָדוֹ. וּמִי שְׁמִתְבוֹנֵן הֵיטֵב בְּתוֹךְ דְּבָרֵי הַלִּיצְנוֹת שְׁלוֹ, יִבִּין אֵת
עֲצָם מַעַלְת הַצְּדִיק וּמַעַלְת מְקַרְבָּיו הָאֲמִתִּיִּים, כִּי מֵהֵם דְּבָרֵי הַלִּיצְנוֹת
שְׁלוֹ? "גַּם אֶתָּה מְדַבֵּר מִהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא!! מִן הַסֵּתֶם אֶתָּה שְׁיָךְ לְאִישׁ
הַהוּא!" "גַּם אֶתָּה לּוֹמֵד מִשְׁנִיּוֹת!! מִן הַסֵּתֶם אֶתָּה שְׁיָךְ לְמָקוֹם הַהוּא!"
הָרִי הוּא מִתְלוֹצֵץ מִן הַדְּבָרִים הַכִּי גְבוּהִים וְהַכִּי חֲשׁוּבִים, שֶׁהֵם — לְדַבֵּר
מִהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְלִהְתַּמִּיד מְאֹד בְּתוֹרָה, וְלִכֵּן מִזֶּה גּוֹפָא יְכוּלִים לְהַבְחִין
עֵקֶר מַעַלְת הַצְּדִיק וְאֲנָשָׁיו הָאֲמִתִּיִּים, וּבְמֵהֵם הֵם עוֹסְקִים תָּמִיד, וְהַלִּיצְנוֹת
שְׁעוֹשִׁים מֵהֵם — זֶהוּ גְאוּנָם וְתַפְאֲרָתָם. וְלָקַח הַחֶכֶם עִמּוֹ מִמּוֹן רַב וְהִלֵּךְ
לְשֵׁם, וְרָאָה שְׁעוֹשִׁים כַּמָּה מִיָּנִי לִיִּצְנּוֹת וְצָחוּק, וְהִבִּין בְּהִקְאֻטָּאוּיִשׁ,
שֶׁהַמְּדִינָה כָּלָה מְלֵאָה שְׁקָרִים מִתְחַלָּה וְעַד סוּף, כִּי רָאָה שְׁעוֹשִׁין צָחוּק, אִיךְ
מְאָנִים וּמְטָעִים בְּנֵי־אָדָם בְּמִשְׁאֵ וּמִתָּן, וְאִיךְ הוּא בָּא לְדוֹן בְּהַמְאֲנִיסְטְרָאט
(עֲרֻכָּא נְמוּכָה), וְשֵׁם כָּלוּ שְׁקָר וּמִקְבָּלִין שַׁחַד, וְהוֹלֵךְ לְהַסְאָנְד (עֲרֻכָּא גְבוּהָה)
הַגְּבוּהָה יוֹתֵר, וְגַם שֵׁם כָּלוּ שְׁקָר, וְהָיוּ עוֹשִׁים בְּדֶרֶךְ צָחוּק "אֵן שְׁטַעֲלִין" (כְּעִין

צָחֹק אֶן־שִׁטְעֵלִין (פֿעִין הַצָּנָה) מִכָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ. וְהַבִּין
הַחֲכָם בְּאוֹתוֹ הַצָּחֹק שֶׁהַמְּדִינָה כָּלָה מְלָאָה שְׂקָרִים
וְרַמָּאוֹת וְאִין בְּהָ שׁוּם אֱמֶת, וְהִלְךְ וְנָשָׂא וְנָתַן בְּהַמְּדִינָה.
וְהַנִּיחַ עֲצָמוֹ לְהוֹנוֹת אוֹתוֹ בְּהַמְשָׂא־וּמַתָּן. וְהִלְךְ לְדוֹן
לְפָנֵי הָעֶרְכָּאוֹת, וְהֵם כָּלָם מְלָאִים שְׂקָר וּשְׁחָדִים. וּבִיּוֹם
זֶה נָתַן לָהֶם שַׁחַד, לְמַחֵר לֹא הִפִּירוּהוּ. וְהִלְךְ לְעֶרְכָּאוֹת
גְּבוּהָ יוֹתֵר, וְגַם שָׁם כָּלוּ שְׂקָר עַד שֶׁבָּא לְפָנֵי הַסָּאנָאט
(עֶרְכָּאָה חֲכִי עֲלִיּוֹנָה), וְגַם הֵם מְלָאִים שְׂקָר וּשְׁחָדִים, עַד שֶׁבָּא
אֶל הַמֶּלֶךְ בְּעֲצָמוֹ.

נְהַרִי אֶפְרָסְמוֹן

הַצָּנָה) מִכָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ. וְהַבִּין הַחֲכָם בְּאוֹתוֹ הַצָּחֹק, שֶׁהַמְּדִינָה כָּלָה
מְלָאָה שְׂקָרִים וְרַמָּאוֹת, וְאִין בְּהָ שׁוּם אֱמֶת, וְהִלְךְ וְנָשָׂא וְנָתַן בְּהַמְּדִינָה.
וְהַנִּיחַ עֲצָמוֹ לְהוֹנוֹת אוֹתוֹ בְּהַמְשָׂא וּמַתָּן. כִּי נִדְמָה לְכַנִּי־אָדָם, שֶׁיִּכּוֹלִים
לְהִטְעוֹת וּלְרַמּוֹת אֶת הַצְּדִיק הָאֱמֶת וְלְהוֹנוֹת אוֹתוֹ, אֲבָל בְּאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ הוּא
בְּקִי בְּעֶרְמוּמִיּוֹת יוֹתֵר מֵהֶם, וְכִמוֹ שְׂאֵמֵר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי (פְּלִים פֶּרֶק יז,
מִשְׁנָה טז): אוֹי לִי אִם אֵמֵר, אוֹי לִי אִם לֹא אֵמֵר; שֶׁהִיָּה כָּל־כֶּף בְּקִי
בְּעֶרְמוּמִיּוֹתָם, עַד שֶׁהִיָּה מַתִּירָא לּוֹמֵר דְּבָרֵי תוֹרָה, שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ מִמֶּנּוּ
הַרַמָּאִים (לְקוּשִׁי־מוֹתֵר״ן, חֶלֶק ב׳, סִימָן נח), רַק לְפַעְמִים הוּא מְנִיחַ עֲצָמוֹ לְהוֹנוֹת
אוֹתוֹ, כְּדִי שִׁיבּוֹא לְמִבְּקָשׁוֹ, אֲבָל בְּאֱמֶת אֶת הַצְּדִיק אִי אֶפְשֵׁר בְּשׁוּם פְּנִים
וְאֶפֶן לְרַמּוֹת, כִּי הוּא מְבִין גְּדוֹל מְאֹד עַל אֲנָשֵׁי הָעוֹלָם, וּמִפִּיר בְּכָל
הָעֶרְמוּמִיּוֹת שֶׁלָּהֶם. וְהִלְךְ לְדוֹן לְפָנֵי הָעֶרְכָּאוֹת, וְהֵם כָּלָם מְלָאִים שְׂקָר
וּשְׁחָדִים, וּבִיּוֹם זֶה נָתַן לָהֶם שַׁחַד, לְמַחֵר לֹא הִפִּירוּהוּ, וְהִלְךְ לְעֶרְכָּאוֹת גְּבוּהָ
יוֹתֵר, וְגַם שָׁם כָּלוּ שְׂקָר, עַד שֶׁבָּא לְפָנֵי הַסָּאנָאט, וְגַם הֵם מְלָאִים שְׂקָר
וּשְׁחָדִים, כִּי כֶּף מַתְּנֵהֶג הָעוֹלָם, ״מִקּוּם הַמְשֻׁפֵּט שְׁמָה הַרְשַׁע, וּמִקּוּם הַצְּדִק
שְׁמָה הַרְשַׁע״ (קֹהֶלֶת ג, טז), וְכָל הַבְּתִי מְשֻׁפֵּט מְלָאִים שְׂקָר וְשַׁחַד, וּמִזֶּה בָּאִים
כָּל הַצָּרוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, לַעַם יִשְׂרָאֵל, וְכִמוֹ שְׂאֵמֵרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שִׁבְת

וּכְשָׁבָא אֶל הַמֶּלֶךְ, עָנָה וְאָמַר: עַל מִי אַתָּה מֶלֶךְ,
 שֶׁהַמְּדִינָה מְלֹאָה שִׁקְרִים כְּלָה מִתְחַלָּה וְעַד סוֹף
 וְאִין בָּהּ שׁוּם אֱמֶת. וְהִתְחִיל לְסַפֵּר כָּל הַשִּׁקְרִים שֶׁל
 הַמְּדִינָה. וּכְשֶׁהַמֶּלֶךְ שָׁמַע דְּבָרָיו, הִרְבִּין אֲזַנָּיו אֶצֶל
 הַוִּילּוֹן לְשִׁמְעַ דְּבָרָיו, כִּי הָיָה תְמוּהָ לְהַמֶּלֶךְ שִׁימְצָא אִישׁ
 שְׂיֹדַע מִכָּל הַשִּׁקְרִים שֶׁל הַמְּדִינָה. וְהַשְּׂרִי-מְלוּכָה

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

קלט.): אם ראית דור שצרות רבות באות עלי, צא וכדק בדיני ישראל, שכל
 פרענות שבאה לעולם, לא באה אלא בשביל דיני ישראל. וצריכין רחמים
 רבים שלא לפל בידי רשעים אלו, שמעוטים את המשפט ומקלקלים את
 הדין, וצריכים לחפש בית-דין של יראי השם וחושבי שמו, ולא לפל אל
 סתם בתי דינים של מקבלי שחד ומעוטים את הדין. עד שבא אל המלך
 בעצמו; כי זה שמפיר את מקומו באמת, ואינו חפץ בשום גדולות, הוא
 בנגל יכול לראות את השקר, וכמו שאמר רבנו ו"ל (ספר-המדות, אות אמת,
 סימן ט'): מי שהוא איש אמת, אזי הוא מכיר באחר, אם אחר דובר שקר
 אם לאו; ולכן החכם האמתי הפיר תכף-ומיד בשקר ובשחד שיש במדינה.
 וכשבא החכם אל המלך, ענה ואמר: על מי אתה מלך? שהמדינה מלאה
 שקרים כלה, מתחלה ועד סוף, ואין בה שום אמת. והתחיל לספר כל
 השקרים של המדינה, וכשהמלך שמע דבריו, הרבין אזניו אצל הוילון
 לשמע דבריו, כי היה תמוה להמלך, שימצא איש שידע מכל השקרים של
 המדינה, כי בודאי זה חדוש גדול מאד, שיהיה נמצא צדיק וחכם כזה,
 שיפיר את כל השקר של העולם, ולא יהיה משפע ממנו כלל. ובאמת הפל
 זה רק אחיזת עינים בשביל הבחירה והנפיון, כי הקדוש-ברוך-הוא נמצא,
 ואין בלעדיו נמצא, ומה שרואים בעולם כל מיני שקרים ורמאות וחנפות
 ושחד — הכל בשביל הבחירה והנפיון, כי אם כלם היו רואים תכף-ומיד
 את האמת, שהיא אמתו יתברך, המחיה והמהנה את כל הברואה כלה, לא
 היתה בחירה כלל, כי כלם היו נעשים מלאכים, שהם כלם נשמות בלא גוף,

שְׁשָׁמְעוּ דְּבָרָיו הָיוּ בּוֹעֲסִים עָלָיו מְאֹד, וְהוּא הָיָה מְסַפֵּר
וְהוֹלֵךְ הַשְּׁקָרִים שֶׁל הַמְּדִינָה. עָנָה וְאָמַר (הַחֲכָם הַגִּזְלָן): וְהָיָה
רְאוּי לֹמֵר שְׁגָם הַמְּלֶכֶךְ כְּמוֹתָם שֶׁהוּא אוֹהֵב שְׁקָר כְּמוֹ
הַמְּדִינָה. אֵךְ מִזֵּה אֲנִי רוֹאֶה אֵיךְ אַתָּה אִישׁ אֱמֶת,
וּבְשִׁבִיל זֶה אַתָּה רְחוּק מֵהֶם מִחֲמַת שְׂאִין אַתָּה יְכוּל

נְהַרִי אֶפְרָסִמוֹן

וְלִכֵּן תָּמִיד רוֹאִים אֱלָקוֹת, אֲבָל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רָצָה לְבְרֹא אֶת הַבְּרִיאָה,
שְׁבִתוֹף הַשְּׁקָר וְהַרְמָאוֹת וְהַחֲנֻפּוֹת וְהַשְּׁחָד, שְׂיִמְצֵא אָדָם חֲכָם וְצַדִּיק שְׂיִכִּיר
אֶת הָאֱמֶת. וְלִכֵּן גַּם אֲצַל מֶלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פְּלִיאָה עַל
הַחֲכָם וְהַצַּדִּיק, שְׁמִתוֹף כָּל הַשְּׁקָרִים וְהַרְמָאוֹת וְהַשְּׁחָד, שְׂיִוְכַל לְהַחֲזִיק
מֵעַמֵּד. וְהַשְּׂרֵי מְלוֹכָה שְׁשָׁמְעוּ דְּבָרָיו, הָיוּ בּוֹעֲסִים עָלָיו מְאֹד, כִּי הוּא כְּקוֹץ
בְּעֵינֵיהֶם, שְׂמִכִּיר הַשְּׁקָר וְהַפְּזָב שְׁלֵהֶם, וְהָרִי הוּא עָלוּל לְקַלְקֵל אֶת כָּל
מְזֻמָּתָם הַרְעָה, שְׁלֵא יִכְלוּ עוֹד לְהַטְעוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת וְלִגְזוֹל מֵהֶם מְמוֹנָם,
שְׁזֵה כָּלל הַמְּפָרְסָמִים שֶׁל שְׁקָר וְהַמְּנַהִיגִים, שְׁקוֹרִין (טאַטְרִין), כְּמוֹבָא בְּדַבְּרֵי
רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן טז), שֶׁהֵם מְאוּרֵי אֵשׁ, מְעוֹרְרִים מִחֲלֻקָּת,
וְלִכֵּן הֵם בְּכַעַס כְּשִׁמְגָלִים אֶת הַשְּׁקָר שְׁלֵהֶם, כִּי כִּף הֵם אֵינָם יְכוּלִים כְּבָר
לְעַבֵּד עַל בְּנֵי-אָדָם. וְהוּא הָיָה מְסַפֵּר וְהוֹלֵךְ הַשְּׁקָרִים שֶׁל הַמְּדִינָה. עָנָה וְאָמַר
(הַחֲכָם הַגִּזְלָן): וְהָיָה רְאוּי לֹמֵר, שְׁגָם הַמְּלֶכֶךְ כְּמוֹתָם, שֶׁהוּא אוֹהֵב שְׁקָר כְּמוֹ
הַמְּדִינָה, כִּי כָּאֵן מִנְּחַ סוּד הַבְּחִירָה דְּקָה מִן הַדְּקָה — אוּ לְרְאוּת אֶת הָאֱמֶת,
אוּ חֵס וְשְׁלוֹם, לְהַפְּשֵׁף אֶל הַכְּפִירוֹת, רַק הַחֲכָם וְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, הוּא מְכִיר
אֶת הָאֱמֶת וְאוֹמֵר: אֵךְ מִזֵּה אֲנִי רוֹאֶה אֵיךְ אַתָּה אִישׁ אֱמֶת, כְּבִיכּוּל
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבְשִׁבִיל זֶה אַתָּה רְחוּק מֵהֶם, שְׁזֵה (שְׁמוֹת כג, ז): "מְדַבֵּר
שְׁקָר תִּרְחַק", הֵינּוּ עַל-יְדֵי שְׁקָר מִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְהוּא יִתְבַּרֵּךְ מִתְרַחֲקֵי
מֵהָאָדָם, וְכְמוֹבָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ו"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ט'): עַל-יְדֵי שְׁקָר
הוּא מְסַלֵּק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת כ, ז): "לֹא תִשָּׂא אֶת
שֵׁם הַוְי"ה לְשׂוֹא", כִּי עַל-יְדֵי שְׂוֹא מְסַלֵּק אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן
מִחֲמַת שְׂאִין אַתָּה יְכוּל לְסַבֵּל הַשְּׁקָר שֶׁל הַמְּדִינָה, וְכְמוֹ שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים קא,
ז): "לֹא יֵשֵׁב בְּקָרֵב בֵּיתִי עֹשֶׂה רְמִיָּה, דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגַד עֵינָי", וְאוֹמְרוּ

לסבל השקר של המדינה. והתחיל לשבח המלך מאד מאד, והמלך מחמת שהיה ענו מאד, ובמקום גדלתו שם ענותנותו. כי כן דרך הענו, שבכל מה שמשבחין ומגדלין אותו יותר נעשה קטן וענו יותר ומחמת גדל השבח של החכם שישבח וגדל את המלך בא המלך בעניות וקטנות מאד עד שנעשה אין ממש. ולא היה יכול להתאפק והשליך את הוילון לראות את אותו החכם, מי הוא זה שהוא יודע ומבין כל זאת, ונתגלה פניו. וראה אותו החכם, והביא הפאטרעט שלו אל המלך:

נהרי אפרסמון

חכמינו הקדושים (סוטה מב.): אין פת שקרים מקבלין פני השכינה; ולכן אתה מתרחק מהם ויושב תחת וילון. והתחיל לשבח המלך מאד מאד. והמלך, מחמת שהיה ענו מאד, ובמקום גדלתו שם ענותנותו, כי כן דרך הענו, שבכל מה שמשבחין ומגדלין אותו יותר, נעשה קטן וענו יותר, ומחמת גדל השבח של החכם, שישבח וגדל את המלך, בא המלך בעניות וקטנות מאד, עד שנעשה אין ממש, ולא היה יכול להתאפק, והשליך את הוילון לראות את אותו החכם, מי הוא זה שהוא יודע ומבין כל זאת, ונתגלה פניו, כי זהו עצם מעלת תפלה והתבודדות, שאדם מפרש כל שיחתו לפני השם יתברך, ומגלה טהר לבו, איך נמאס לו כל השקר של העולם, ואיך קשה לו לסבל את כל הערמה של בני־אדם, והוא גם משבח ומהלל לשמו יתברך על שנתן בו דעת להיות מבדל מדברים כאלו, ואז הקדוש־ברוך־הוא מתגלה אליו, ומראה לו פניו כביכול, וכמו שכתוב (דברים ה, ד): "פנים בפנים דבר ה' עמכם" וגו'. וראה אותו החכם, והביא הפאטרעט שלו אל המלך, כי מרובי תפלה אל השם יתברך, ומגדל הדבקות בו יתברך, האדם מוריד את כל המחיצות בינו לבין השם יתברך, וזוכה לגלוי אלקות במדרגה עליונה מאד, שזהו ענן הורדת הוילון, כי וילון אותיות ו"י לון, ו"י הוא קשור הלב אל הפה, כמובא בדברי רבנו ז"ל

דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת (איכה א): צִיּוֹן הִיא בְּחִינַת הַצִּיּוֹנִים
 שֶׁל כָּל הַמְּדִינוֹת שֶׁכֵּלֵם נִתְּוָעְדִים לָשֵׁם, כְּמוֹ
 שְׁפָתוֹב (יחזקאל לט): וְרָאָה אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוֹן:

וְזֶהוּ חִיזָה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ (ישעיה לג) רְאֵשֵׁי־תְבוֹת
 מִצַּח"ק, שָׁשֵׁם הָיוּ נִתְּוָעְדִים כָּל הַצִּיּוֹנִים, וּמִי
 שֶׁהָיָה צָרִיד לִידַע אִם לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר אוֹ הַמְּשָׁאוּמֵתוֹ,
 הָיָה יוֹדַע שָׁם: יְהִי רָצוֹן שְׁיִבְנָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

רְאָה וְהָבֵן וְהַבֵּט אֶתְּהָ הַמְּעִיֵן עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים מְגִיעִים.
 אֲשֶׁרִי הַמְּחַכָּה וַיִּגִיעַ לִידַע וּלְהַשִּׁיג מְעַט מְסוּדוֹת
 הַמְּעִשִׂיּוֹת הַלְלוּ, אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמָעוּ כְּאֵלֶּה מִיָּמִים
 קַדְמוֹנִים:

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

(לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן לד), כִּי הוּא הוּא נִקְדַּח הַצַּדִּיק, שֶׁיֵּשׁ בְּלִבּוֹ שֶׁל כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד, וְי' הוּא עַל שֵׁם הַפֶּה, לוֹ"ן בְּגִימַטְרִיָּה אֱלֹהִי"ם, שֶׁהוּא הַטָּבֵ"ע,
 כִּי הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא מְלַבֵּשׁ בְּכָל עֲנִינֵי הַטָּבֵע, רַק הַטָּבֵע הוּא כְּמוֹ וִילּוֹן,
 הֵינּוּ מְכֻסָּה וּמְחֻצָּה, שֶׁלֹּא יֵרְאֶה אָדָם תְּכַף־וּמִיד אֶת רוּחָנִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
 יִתְבַּרֵךְ, הַמְּחַיֶּה וְהַמְּהַיֶּה אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְעַל־יָדֵי שְׁאָדָם מְקַשֵּׁר פִּי
 אֶל לְבוֹ, וְתָמִיד שֶׁר שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לַהֲשֵׁם יִתְבַּרֵךְ, וּמִשְׁבַּח תָּמִיד אֶת
 הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וּמְהַלֵּל וּמוֹדֶה לוֹ יִתְבַּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַחֶכֶם, עַל־יָדֵי־זֶה
 נוֹפֵל הוִילּוֹן וְהַמְּחֻצָּה בֵּינוֹ לְבֵין הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא רוֹאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל אֱלֻקוֹת
 גְּמוּר הוּא, וְנִתְגַּלָּה אֵלָיו הַצּוּרָה וְהַפְּאֻטְרֵעַ שֶׁל הַמֶּלֶךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים
 הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כְּפִיכּוֹל שֶׁהֵם יְחוּדֵי שְׁמוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, שְׁרוֹאִים הַצַּדִּיקִים
 לְפָנָי עֲנִינֵיהֶם תָּמִיד, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ יִנְכְּנֵנו לְהַגִּיעַ אֶל דְּבָקוֹת אֲמִתִּית בּוֹ יִתְבַּרֵךְ,
 וְנוֹכַח לְרְאוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ מְכֹל הַבְּרִיאָה כְּלָה, עַדִּי נִזְכָּה לְהַכְּלִל בּוֹ יִתְבַּרֵךְ
 לְגַמְרֵי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

וְדַע שְׁכָל אֱלוֹהֵי הַפְּסוּקִים וְהַרְמְזִים הַמוֹבָאִים אַחַר קִצַּת
 הַמַּעֲשִׂיּוֹת הֵם רַק רְמָזִים וְגַלּוּי מַלְתָּא בְּעֵלְמָא,
 לְמַעַן יֵדְעוּ כִּי לֹא דְבַר רִיק הוּא חַס וְשְׁלוֹם. וְכַאֲשֶׁר
 נִשְׁמַע מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ שְׂאֵמֵר שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֵיזָה
 רְמָזִים בְּעֵלְמָא בְּאֵיזָה פְּסוּקִים הַמְרַמְזִים לְסוּד הַמַּעֲשִׂיּוֹת
 לְמַעַן דַּעַת שְׂאֵינּוּ מִדְּבַר חֲסִידְשְׁלוֹם דְּבָרִים בְּטָלִים. אֲבָל
 סוּד הַמַּעֲשִׂיּוֹת בְּעַצְמָם רְחוּק מִדַּעְתָּנוּ וְעַמֵּק עַמֵּק מִי
 יִמְצְאוּנוּ:

